

Dvopredmetni študijski program: Matematika in računalništvo, fizika, tehnika, kemija, biologija, gospodinjstvo

Predmet: IZBRANA POGLAVJA IZ FILOZOFIJE

Letnik: 3.

1. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI SMOTRI

Na osnovi poprejšnjega izobraževanja študent pogloblja poznavanje razvoja problematike in vloge filozofskega mišljenja v kulturi, povezuje specialna filozofska vprašanja z disciplinarno problematiko svoje siceršnje študijske usmeritve in nalogami pedagoškega poklica ter si tako odpira širša obzorja za razumevanje strokovnega področja in si oblikuje intelektualno aktiven in profiliran odnos do sveta;

Spoznava pluralnost sodobnih filozofskih tokov, si do njih oblikuje avtonomen in kritičen odnos ter odkriva neproduktivnost vsakršnega miselnega dogmatizma; navaja se na avtonomno oblikovanje in argumentiranje lastnih stališč ter na tolerantnost do drugačnih pogledov; usposablja se za preseganje miselnega provincializma in si izgrajuje splošno miselno kulturo;

V povezavi z drugimi predmeti, zlasti s predmeti temeljnega pedagoškega študija, se usposablja za razumevanje kompleksnosti strokovnih in družbenih nalog učitelja; odkriva njihove etične razsežnosti in se pripravlja na ustvarjalno soočanje s problemi vzgojno-izobraževalnega dela.

2. VSEBINA

Predmet se naslanja na filozofske konceptualizacije znanosti in kulture ter v tem okviru šolskega polja. Iz te perspektive nakaže tudi anatomijo novejših in sodobnih filozofskih tokov, pri čemer je historični prikaz podrejen problemskemu. Problemski vidik predmeta je poglobljen ob nekaterih specialnih filozofskih vprašanjih, ki se navezujejo na področje naravoslovnih in tehničnih ved ter matematike.

- a. Uvod. - Zgodovinska vloga filozofskega mišljenja in njegovo mesto v sodobnih kulturah. Mesto filozofije v zgodovini. Filozofija in znanost; filozofija in pedagoške vede. Specifičnost filozofskega mišljenja; *mythos* in *logos*. Vprašanje o vednosti.
- b. Od razsvetljenstva do postmoderne. - *Sapere aude*. Temeljne sodobne filozofske orientacije, dileme, kontroverze v luči teorije znanosti in epistemologije. Filozofija in nastanek modernega naravoslovja. Kategorija racionalnosti, "pozitivna" vednost; "um v zgodovini"; mišljenje eksistence; analiza jezika; teorija diskurza. Instrumentalna vednost. Vednost in ideologija. Kritika razsvetljenstva kot filozofska (samo)refleksija moderne.

c. Pojem praktične filozofije ter filozofska etika. - Klasične in moderne zastavitve v etiki. Temeljne kategorije: srečnost, vrlina, dolžnost ipd. Etika, vednost, znanost. Profesionalna etika (v znanosti in izobraževanju).

Pojem narave v filozofskih refleksijah. - Duh in materija. Filozofski materializem in njegove zgodovinske podobe. - Animizem, misticizem; mehanicizem, antropomorfizem; narava kot zgodovinska kategorija. - Pojem tehnike v filozofskih refleksijah. - Tehnika:

med civilizatoričnim napredkom in odtujitvijo. - Filozofija in razprave o ekologiji; družba rizika. - Znanje kot moč: etičnost, vednost, znanost.

d. Filozofske konceptualizacije vzgoje. - Vzgoja kot "izpopolnitev narave". Rousseau in Kant. Vzgoja in individualnost. Šola, država, civilna družba. Vzgoja in gospostvo; kako "narediti" človeka. Koncept človekovih pravic; vzgoja/izobraževanje in človekove pravice.

3. POVEZANOST Z DRUGIMI PREDMETI

Predmet je v izobraževanje vključen kot del temeljnega pedagoškega študija in se povezuje z vsemi predmeti v tem sklopu, zlasti še s sociologijo vzgoje. Povezuje se tudi z drugimi teoretičnimi predmeti, pri čemer je izvajanje koncipirano tako, da je omogočena navezava na specifičnosti študijske usmeritve, vendar ostaja predmet v logiki filozofskega razvijanja in argumentacije.

4. LITERATURA

Palmer, D.: *Ali središče drži? Uvod v zahodno filozofijo*. Ljubljana: DZS 1995.

Fürst, M.: *Filozofija*. Ljubljana: DZS 1990, 1992.

Nagel, Th.: *Za kaj sploh gre? Zelo kratek uvod v filozofijo*. Ljubljana: RIC 1995.

Ule, A.: *Od filozofije k znanosti in nazaj*. Ljubljana 1986.

Ule, A.: *Sodobne teorije znanosti*. Ljubljana 1992.

Poleg temeljne študijske literature se v okviru letnega delovnega načrta za vsako generacijo posebej za potrebe seminarskega dela določi širši seznam dodatne literature, oblikovan v posamezne tematske skupine.

Študenti imajo na razpolago poseben katalog izpitnih tem, v katerem je navedena tudi podrobna literatura, vključno z izbori. Katalog se sproti dopolnjuje z novostmi.

5. POSEBNOSTI

Navodila za izvajanje: Študenti so razdeljeni v skupine po veljavnih normativih.

Študenti se vključijo v seminar po svobodni izbiri ali pri predmetu Izbrana poglavja iz filozofije ali pri predmetu Sociologija vzgoje, zato morata oba seminarja potekati v istih semestrih, izbira oz. vpis v seminarsko skupino pa mora biti omogočen in izveden najkasneje v prvem tednu semestra, v katerem se seminarja začneta.

V seminarsko delo se glede na možnosti vključujejo tudi zunanji sodelavci oz. gostujoči profesorji.

Kadrovski pogoji: Nosilec predmeta je habilitirani visokošolski učitelj filozofije.

Materialni pogoji: Standardna predavalnica oz. seminarske učilnice.

Knjižnica s predpisano študijsko in seminarsko literaturo ter periodiko.

Standardna oprema (računalnik, projektor, fotokopirni stroj ipd.).

Avtor: ***dr. Darij ZADNIKAR, doc.***